

Matkaraportti St Egidio -yhteisöön syys-lokakuussa 2025

Aika: 28.9.-1.10.2025

Matkakohde: St Egidio -yhteisö

Mukana: Riitta Asikanius, YKN varapuheenjohtaja
Eila Jaakola, viestinnän asiantuntija
Kalle Kuusniemi, kirkkoherra
Mari Mattsson, kirkkoherra
Maritta Nummelin, johtava diakonissa
Kaisa Raittila, asiantuntija
Juha Rintamäki, yhtymän johtaja

Matkan tarkoitus ja ryhmän kokoonpano

Työnjako-valmisteluissa Yhteinen kirkkoneuvosto teki 03.04.2025 päätöksen, jossa päätettiin, että: "Seurakunnat ja yhteiset palvelut sopivat diakonian yhteisistä pelisäännöistä ja toimintatavoista ydinpalveluryhmässä ja kirkkoherrainkokouksessa. Osana tätä valmistelua kartoitetaan hyviä diakonian käytäntöjä."

Kirkkoherrat sopivat Teamsissä omat edustajansa, yhteisten palvelujen diakonian edustajat sovittiin Yhteisen seurakuntatyön osalta samoin viestinnän edustaja. Työnjaosta vastaava yhtymän johtaja kutsui YKN:n edustajaksi kirkkoneuvoston vpj:n sekä St Egidion yhteisön monivuotisen havainnoitsijan.

St Egidio -yhteisön esittely

St Egidio -yhteisön tarina alkoi siitä, miten opiskelijanuoret halusivat muuttaa yhteiskuntaa. Elettiin kuusikymmentäluvun lopussa aikaa, jolloin polarisaatio ja vastakkainasettelu oli todellisuutta. Jokainen piti omaa näkökulmaansa ja ideologiaansa oikeana. Kysymys oli ja on kuitenkin siitä, miten sinä itse olet valmis muuttamaan.

Nämä opiskelijat kokivat, ettei auta syyttää toisia, vaan muuttaa itseä muuttaakseen maailmaa. Miten se onnistuu?

He hakivat mallia Jeesuksen opetuslapsista, joista jokainen joutui käymään ison muutoksen omassa elämässään lähtiessään seuraamaan Jeesusta. Tarvittiin kääntymistä (engl. converting).

Nämä nuoret halusivat tavata Roomaan muuttaneita ulkomaalaistaustaisia ja yhdistää rikkaiden roomalaisten saamia etuja mm hyvästä oppimisesta. Nuorten moottoripyörät kääntyivät toiseen osaan Roomaa. Tavattiin ja tutustuttiin.

Emme voi ratkaista työttömyyttä tai isoja ongelmia yksin. Mutta nämä opiskelijat halusivat antaa jotain, taitoa, joka heillä itsellä jo oli. Taidon lukea, laskea sekä ilmaista itseään kielellä, jota ympärillä ymmärrettiin. Tuohon aikaan enemmistö italialaisista puhui muuta kun italiaa. He eivät ymmärtäneet kieltä koulussa. He tarvitsivat apua. Heidän vanhempansa olivat usein poissa kotoa, töissä tai vankilassa, eivätkä pystyneet auttamaan.

Kuva yllä: Yksi yhteisön pitkäaikaisista kantavista voimista Leonardo (tummansinisessä asussa) esitteli yhteisön toimintaa ja johdatti ryhmämme yhteisön ruokajakelua toteuttamaan Rooman päärautatieasemalla.

Sanaa kansan kielellä

Miten Jumalan sana tulee todeksi kirkon elämässä? Kansankielisiä jumalanpalveluksia alettiin vihdoinkin suosia, vaikka tärkeimmissä osissa tuli edelleen pysyä latinassa. Saarnan merkitystä painotettiin, ja se tuli pakolliseksi seurakuntien pääjumalanpalveluksiin. Myös Raamatun kääntämistä ja lukemista kansankielelle pidettiin hyväksyttävänä. Sanaa ei ollut saanut lukea kuin papit, nyt sitä saatiin avattua myös maalikoiille.

Ilman toisen konsiilin päätöstä ei St Egidio-yhteisö olisi muodostunut.

Jo parin vuoden jälkeen toiminta oli kasvanut ja nähtiin, että pari luostaria oli vapaana ja kirkkotilaa käytössä. Hyvin nopeasti saatiin lupa käyttää näitä tiloja. Itse asiassa lupa Vatikaanista tuli muutamassa päivässä.

Aluksi siis kohdattiin lapsia, mutta nyt toiminta laajeni kodittomien, paperittomien, vanhusten, vammaisuuden takia syrjittyjen ja vankiloissa olevien pariin. Nyt oli yhteinen yhteisö, jossa rukoillaan yhdessä ja rakennetaan yhteistyötä ja yhteyttä. Ei siis ojenneta auttavaa kättä vaan tehdään se suhteen rakentamisen kautta.

Nuoret halusivat olla "vanhempia" näille lapsille. Aloitettiin iltapäiväkerho, johon lapset haettiin. Sitten alettiin tapaamaan perheen muita jäseniä, ensiksi vanhempia sisaruksia, jonka jälkeen kontaktoitiin lasten vanhempia.

Sitten ymmärrettiin jotain todella tärkeätä: ei ole tavoite tuottaa palveluja (ruokaa tai jotain) vaan on tärkeämpää luoda suhteita (ystävyyttä elämän ajaksi). Yhteisön aloittaminen oli siis Jumalan sanan lukemista ja läsnäoloa köyhien keskuudessa.

Toinen näkökulma oli tuolloin 60/70-luvulla toinen Vatikaanin konsiili. Kokous avattiin 11. lokakuuta 1962. Johannes XXIII sairastui eikä voinut enää jatkaa kokousta. Hän kuoli seuraavana kesänä, mutta kokousta jatkettiin vielä kaksi vuotta. Uusi paavi Paavali VI päätti kokouksen 1965. Vatikaani II korosti maallikoiden roolia kirkon elämässä.

Ihmiset tunnetaan nimeltä

Ravintola köyhille on konsepti, jossa vieraat eivät ole tuntemattomia, vaan heidät tunnetaan nimeltä. He ovat ystäviä. Uusiin ihmisiin tutustutaan, ja heistä tulee yhteisön jäseniä.

”Täällä ei näy kuka auttaa ja kuka ottaa vastaan apua”, paavi Benedictus sanoi, kun vieraili yhteisön ravintolassa.

Näitä auttamiskeskuksia kutsutaan ystävyyden taloiksi. Kuva vas.: Sisäänkäynti yhteisön ravintolatilaan Trasteveressä. Ruokailu on keskiviikko-, perjantai- ja lauantai-iltaisin.

Köyhyys voi olla hyvin erilaista ja johtua eri syistä. Yhteinen asia on **yksinäisyyden tunne**. Siksi siihen keskitytään, koska se on usein taustasy moneen muuhun.

Ensimmäinen askel murtaa yksinäisyys on toimintatapa, jossa koditon tunnetaan nimeltä. Hän on ihminen, persoona. Laske, moniko tuntee sinut nimeltä? Kodittomia yhdistää kokemus, ettei heitä kukaan tunne nimellä. He näkevät päivässä tuhansia ihmisiä, mutta kukaan ei tunnista heitä.

Enemmän kuin materiaa

Mikä jää kirkon rooliksi hyvinvointivaltiossa? Paras hyvinvointivaltio maailmassa pystyy ratkaisemaan asunnottomuuden ja terveyshuolet, mutta pystyykö se rakastamaan ihmisiä? Voitko maksaa hoitajalle rakkauslisää? Äänestitkö tätä puoluetta, koska se rakastaa sinua?

Kuva yllä: HSRKY:n ryhmä oli jakamassa ruokaa yhdessä yhteisön jäsenten kanssa. Paikalla kävi runsaat sata apua tarvitsevaa.

On siis tarve, joka ei ole materiaa. Kun katsomme köyhää, näemme, ettei hänellä ole ruokaa tai kunnollisia vaatteita. Mutta elämä tarvitsee paljon muutakin kuin aineellista.

Ajattele omaa henkilökohtaista elämääsi. Jokaisen elämässä on hetkiä ilolle ja hetkiä surulle. Hyvä kuitenkin havaita, että synkkinä hetkinä me emme ole sidoksissa materian puutteeseen vaan ihmissuhteiden ongelmiin tai perheenjäsenen huoleen.

Köyhällä on tietenkin tarve materiaan, mutta myös perhesuhteeseen, yhteisöön, Jumalan perheväkeen, ystävyyteen. Siksi tarvitaan lähtökohta, joka voisi johtaa ystävyyteen.

Laupias samarialainen: kuka on sinun läheisesi? Kaikki näkivät ja katsoivat – se ei ollut ero –. vaan se, kuka pysähtyi. Kenestä tuli läheinen pysähtymällä? Tämä on paradigma toisista huolehtimisesta.

Samassa luvussa heti tämän jälkeen on toinen kertomus: Jeesuksen kohtaaminen Martan ja Marian kanssa.

Nämä kaksi ovat vastakohtia ja teologinen perusta St Egidiolle. Nämä opittiin protestanttisesta valdolaaisesta kirkosta Lyonista. Sieltä tuli alkuaikoina pappi St Egidioon. Näitä kahta ei voi erottaa: jos luet Jumalan sanaa ja rukoilet, et voi olla pysähtymättä sairaan, kodittoman luo.

Havainnot ja opit Helsingin seurakuntayhtymän diakoniatyöhön

Kaikkein tärkein oppi matkasta oli Leonardon sanat “kurjuutta ja epäoikeudenmukaisuutta on kaikkialla, kuitenkin aina voi tehdä jotakin, muutos vain on lähdettävä meistä itsestä.”

Yksinäisyys on universaali kokemus ja aiheuttaa syrjään jäämistä niin Italiassa kuin Suomessa, vaikka voisi kuvitella, että italialaiset ovat ulospäinsuuntautuneita ja luontaisesti yhteisöllisiä. Yksinäisyyden lievittäminen voisi olla meidänkin työssä johtotähtenä.

Se että ihmiset halutaan oppia tuntemaan nimeltä, on viesti jokaisen nähtäväksi tulemisesta ja myös hyväksymisestä omana itsenään. Ihmistä ei tarvitse eikä pidä yrittää muuttaa toisenlaiseksi. Totta kai hänelle tarjotaan tukea, jos hän toivoo muutosta ja hänellä on siihen voimavaroja.

Yhteisön rakentuminen varmaan tarvitsee aluksi tukea ja kannattelua työntekijältä, mutta jäseniin kannattaa opetella nopeasti luottamaan.

Tuhannet tavalliset ihmiset huolehtivat kodittomista Roomassa – kolmen lukiopojan raamattupiiristä alkanut Sant'Egidio-yhteisö korostaa ystävyyttä köyhien kanssa

”Tarvitsemme perhesiteiden rakentamista niiden kesken, joita verisiteet eivät yhdistä”, sanoo katolisen kirkon maallikkoliikkeessä toimiva lääketieteen professori Leonardo Emberti Gialloreti.

Rooman päärautatieaseman Terminin läpi kulkee päivittäin tuhansia ihmisiä. Turisteja varoitellaan taskuvarkaista ja levottomuuksista, mutta syyskuisena tiistai-iltana rauhallista väkeä alkaa kerääntyä Via Marsalan uloskäynnin tuntumaan. Maassa istuvat ja seinään nojailevat tietävät, että kohta saadaan ruokaa.

Ruoka ja sen jakajat tulevat paikalle tekemättä itsestään numeroa. Aidan viereen nousee jakelupöytien rivi ja jakelupöydille laatikot ja säkit: pasta-annoksia, hampurilaisia McDonaldsilta, sämpylöitä ja suuri lavallinen vesipulloja.

Ruokajakelusta vastaa katolisen kirkon maallikkoliike Sant'Egidio. Yhteisön jäsenet ovat tavallisia roomalaisia, jotka ovat sitoutuneet auttamisen sijaan ystävyysyhteisöön köyhien kanssa. Työpäivänsä päälle tai lapsenlasta hoitamasta he ovat tulleet tehtävään, johon ovat yhteisen iltarukouksen jälkeen lupautuneet. Yhteisössä ei tunneta exceleitä eikä kukaan koordinoi toimintaa.

– Toimimme niin kuin perhe. Sovimme ruokapöydässä tai iltarukouksen jälkeen, kuka kantaa mistäkin vastuun, yhteisön jäsen **Leonardo Gialloreti** sanoo.

Jos haluat muuttaa maailmaa, aloita itsestäsi

Roomassa Sant'Egidio-yhteisö jakaa ruokaa Terminillä, tarjoaa sadoille kodittomille ja paperittomille kolmen ruokalajin aterian kolme kertaa viikossa Trasteveren Via Dandololla, ylläpitää kuolevien kodittomien kotia ja vanhainkotiä, kotouttaa maahanmuuttajia ja osallistuu rauhanprosesseihin maailman kriisipesäkkeissä.

– Rakennamme yhteyttä julkisiin toimijoihin, mutta varjelemme itsenäisyyttämme. Vain niin voimme auttaa esimerkiksi paperittomia, jotka eivät saa kaupungilta tukea, Leonardo Gialloreti sanoo.

– Sant'Egidio-yhteisön jäsenet jakavat tiistaisin ruokaa Rooman päärautatieasemalla Terminillä. Kolmena muuna päivänä he tarjoavat kolmen ruokalajin aterian kodittomille ja paperittomille Trasteveressä. Sant'Egidion aukiolla toimii myös yhteisön ravintola Trattoria degli Amici, joka työllistää kehitysvammaisia.

Yhteisö on levinnyt yli kahdeksaankymmeneen maahan ja toimii kaikissa maanosissa. Alkunsa se sai kolmen roomalaisen lukiopojan raamattupiiristä.

Elettiin 1960-luvun levottomia vuosia. Nuorison liikehdintä vaati parempaa

maailmaa ja oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa. Paavi **Johannes Paavali XXIII** teki historiaa ja kutsui koolle Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen, joka päästi liikehdinnän myös katoliseen kirkkoon.

Tärkeimpiä kirkon uudistuksia oli Raamatun palauttaminen seurakuntalaisen käteen. Hetkeä aikaisemmin sitä ei suositeltu lukulistalle ja vaikeaa sitä olisi ollut latinankielisenä lukeakin.

Lukiopojien raamattupiiri oli siis radikaali ilmiö, ja radikaali oli myös poikien Uudesta testamentista löytämä periaate: Jos haluat muuttaa maailmaa, aloita itsestäsi.

On ruvettava ystäväksi

1960-luvulla Rooma jakautui jyrkästi kahtia. Olivat rikkaat ja olivat köyhät. Sen ajan köyhiä olivat paremman elämän perässä pääkaupunkiin yrittäneet eteläitalialaiset. Kun Rooman Fiumicinon lentokenttää rakennettiin vuoden 1960 olympialaisia varten, tienvarsi täyttyi slummeista, joita piti kisavierailta piilottaa tervetulojulistein. Se oli vieras maailma koulupojalle, joka oli tottunut kulkemaan kodin, koulun, tenniskentän ja uima-altaan väliä.

Slummeissa ei ollut vain köyhyyttä vaan myös huonovointisuutta. Lasten piti käydä koulua, mutta kirjakielen sijaan he osasivat vain kotipaikkakuntansa murretta. Kotona ei useinkaan ollut yhtään aikuista.

Lukiopojat alkoivat opettaa lapsille italiaa. Heistä tuntui, että heidän piti ryhtyä lasten vanhemmiksi.

– Ymmärsimme, että ei riitä antaa jotakin. On ruvettava ystäväksi.

Sant'Egidio-yhteisön ulko-oven tuntumassa on kanadalaisen taiteilijan Timothy Schmalzin veistos Koditon Jeesus. 1960-luvulla lukiopoikien innostuksesta syntynyt maallikkoliike toimii yli 80 maassa ja kaikissa maanosissa. Se uskoo ammatillisuuden sijaan ystävyyden voimaan.

”Murtauduimme sisään ja aloimme rukoilla”

Lukiopoikien innosta syntyneellä yhteisöllä ei alkuun ollut kokoontumispaikkaa, mutta sitten sen jäsenet huomasivat, että Trasteveressä jäi Sant'Egidion luostari tyhjilleen. Yhteisö pyysi sitä käyttöönsä, mutta ei saanut vastausta.

– Murtauduimme sisään ja aloimme rukoilla siellä, Leonardo Gialloreti sanoo.

Pitkään oli mietitty yhteisölle nimeä. Nyt ei tarvinnut miettiä enää.

Ystävyyden rakentaminen laajeni lapsista perheisiin ja kodittomiin. Maailmantilanne nosti eteen erilaisia haasteita tartuttavaksi: kuolemansairaat, turvapaikanhakijat, liikkuva väestö, sodat.

Jokainen yhteisön jäsen tekee omaa työtään päivisin, ellei opiskele tai ole eläkkeellä. Yhteisön jäsenet eivät saa palkkaa.

– Emme puhu vapaaehtoisista, koska emme valitse lähteä mukaan. Olemme kutsuttuja.

Siihen aikaan en vielä tiennyt, että tähän liittyy jokin Jumala-juttu.

Gialloreti liittyi yhteisöön vuonna 1979, lukiopoikana hänkin. Kaverinsa kutsumana hän lähti laitakaupungin köyhään perheeseen auttamaan pientä **Stefanoa** läksyjen kanssa.

– Kun Stefano kysyi, milloin tulet uudestaan, lupasin mennä seuraavalla viikolla, vaikka en todellakaan aikonut. Mutta sitten kuitenkin menin.

– Siihen aikaan en vielä tiennyt, että tähän liittyy jokin Jumala-juttu. En ollut sellaisesta perheestä. Mutta vähitellen aloin tajuta ja päätin, että tämä on elämäni.

- Syvin surumme, olimmepa rikkaita tai köyhiä, liittyy johonkin muuhun kuin aineelliseen. Siksi tarvitsemme auttamisen sijaan ystävyyttä, sanoo Sant'Egidio-yhteisöön lukiolaisena liittynyt lääketieteen professori Leonardo Emberti Gialloreti.

Kun ihmisellä on nimi, hänestä tulee osa yhteisöä

Tämä Leonardo Gialloretia hämmästyttää: eurooppalaiset pelkäävät enemmän

pakolaisia kuin sotaa. Eurooppaan tulevilla ei ole laillista tietä tulla.

– Olemme alkaneet ratkaista ongelmaa ystävyydellä. Huolehdimme jokaiselle perheelle oman tukiperheensä. Näin voimme neuvotella valtion kanssa uusien ihmisten saapumisesta.

Sant'Egidio ei ole avustus- eikä hyväntekeväisyysjärjestö vaan ystävyyden yhteisö. Sen tilat eivät ole jakelupisteitä vaan ystävyydentaloja.

Ensimmäinen askel yksinäisyyden murtamisessa on antaa ihmiselle hänen nimensä takaisin.

– Koditon näkee kadulla tuhansia ihmisiä ja tuhannet näkevät hänet, mutta kukaan ei tiedä hänen nimeään. Kun ihmisellä on nimi, hänestä tulee osa yhteisöä.

Roomassa on paljon köyhien muodostamia perheitä ja vanhempia ihmisiä, jotka elävät yhdessä. Toisesta huolehtiminen kasvattaa myös omaa ihmisarvoa.

– Teillä Suomessa on hyvinvointivaltionne, mutta osaako hyvinvointivaltio rakastaa? Syvin surumme, olimmepa rikkaita tai köyhiä, liittyy aina johonkin muuhun kuin aineelliseen. Siksi tarvitsemme perhesiteiden rakentamista niiden kesken, joita verisiteet eivät yhdistä.

Trasteveren kaupunginosa Roomassa oli kristillisen kirkon syntyäikaan köyhien ja muualta tulleiden asuinsija. Siellä syntyivät myös Rooman ensimmäiset kristilliset yhteisöt. Nyt sen tärkeimmässä kirkossa Santa Maria in Trasteveressä Sant'Egidio-yhteisö kokoontuu jokailtaiseen iltarukoukseen.

Kaikki alkaa rukouksesta

Roomassa Sant'Egidio-yhteisön jäseniä on arviolta 12 000. He kokoontuvat iltaisin yhteiseen iltarukoukseen kolmessakymmenessä paikassa eri puolilla kaupunkia, koska ystävyyttä köyhien kanssa ei ole ilman rukousta.

- Ratkaisevaa ei ole tilanteen näkeminen vaan pysähtyminen, sanoo Leonardo Gialloreti.
- Kun Jeesus kertoi laupiaasta samarialaisesta, hän ei osoittanut puolikuollutta pahoinpitelyn uhria, vaan häntä kiinnosti, kuka on hänen lähimmäisensä. Se, joka auttaa häntä.

Kuuntelematta Jeesusta en pysähdy puolikuolleen luo.

Voisi luulla, että Martan siskon Marian, joka valitsi tekemisen sijaan Jeesuksen kuuntelemisen, ja toimeliaan laupiaan samarialaisen välillä on ristiriita, mutta ei ole.

- Kuuntelematta Jeesusta en pysähdy puolikuolleen luo, Leonardo Gialloreti sanoo.

Juuri silloin soi kello Sant'Egidion luostarin korkeissa huoneissa ja Leonardo melkein nostaa sormen huulilleen, vaikenemisen merkiksi. Joka ilta kuudelta kello kutsuu minuutin hiljaisuuteen muistamaan niitä, jotka kärsivät juuri nyt.

Rooman vaikutteet näkyvät myös helsinkiläisessä auttamistyössä

Marita Nummelin, Hermannin Diakoniatalon toiminnanjohtaja, on käynyt Roomassa tutustumassa Sant'Egidio -yhteisöön kaksikin kertaa. Ensimmäisen matkan innostuksesta syntyivät Helsingin seurakuntien Waste&Feast -hävikkiruokaravintolat. Roomassa töissä ovat kehitysvammaiset, Helsingissä nuoret, vapaaehtoiset ja täsmätyökykyiset.

Ruokajakelussa onnistuneita kokeiluja ovat olleet Hermannin Valinta ja Pitäjänmäen Kauppa, joissa sai kerätä hyllyistä ostoskärryynsä ruokaa kuin tavallisessa kaupassa. Esikuvana oli roomalainen Caritas-järjestön myymälä.

Nummelinia innostaa, että ihmiset liittyvät yhteisöön kutsumalla.

– Ihminen otetaan toimijaksi juuri sellaisena kuin hän on, ilman kriteerejä ja motivaatiota tutkimatta. Auttaminen ja ystävyys eivät vaadi erityisosaamista.

Kaunis on myös sant'egidiolainen tapa tarjota kodittomille ja paperittomille kolmen ruokalajin ateria liinoitettujen pöytien ääressä. Päivän menusta saa tilata, mitä syö, ja tarjoilijat kantavat ruuan pöytään.

Menneinä vuosina on Nummelinin mukaan liikaa korostettu ammattilaisuuden ja autettavien rajaa. Joskus on pidetty tärkeänä jopa varjella autettavien nimettömyyttä.

– Sant'Egidion yhteisössä tajusin, miten suuri arvo on se, että ihmisiin tutustutaan hyvin ja heidät tunnetaan nimeltä.

Mutta eniten Nummelin vaikuttui siitä, että kaikki lähtee yhteisestä iltarukouksesta. Diakonia ei ole diakoniaa ilman hengellisyyttä, toteutui se miten tahansa.

– Pitäisi muistaa, että auttajakin on aina autettava. Olemme lopulta ihan samanlaisia.